

freedom in the state in the process of «securing economic security» of various types of entrepreneurial structures, institutions and organizations is specified. A retrospective analysis of the values of the index of economic freedom in Ukraine and in the world in dynamics has been carried out, the lowest positions of the rating of our state have been revealed for the separate components of the index of economic freedom in order to form an information base for establishing the relationship between the level of economic freedom in the country and the state of economic security of the country and individual business objects. The directions of use of economic freedom indices as tools for assessing the state of the economic security system of economic entities, including financial institutions, are offered.

Originality. *Author's definitions of economic security of the state and economic security of the business entities are offered. The dynamics of each component of the index of economic freedom is analyzed, tendencies of their changes for the past 16 years have been established. The following components of the index of economic freedom are revealed, the low values of which should attract the attention of the authorities to the problem of the need to improve their state. The connection between the indicators of economic freedom and the state of economic security of the country and the state of economic security of the business entities is explained. Proposals of the use of indicators of economic freedom as tools for evaluating the level of functional components of economic security of business entities are presented (on example of financial institutions).*

Conclusion. *According to the results of the analysis of the values of the indices of freedom, it was found that for the business entities that are integrated into investment processes, there is a high level of threats to normal activity, taking into account the indicator of investment freedom. The value of the index of financial freedom indicates that the level of financial threats and risks is high. The indicator of monetary freedom shows a high level of macroeconomic security, which has a positive impact on the state of economic security of the participants of the economic system of the country. The value of the index of freedom of labor relations signals about the threats that are associated with personnel, staffing of business entities. Domestic business entities, considering the importance of the index of public expenditures, in the issue of securing their own economic security, have to rely only on themselves and their own resources.*

Indices of freedom from corruption and property rights protection should be used to assess the power of legislative influence on the state of economic security. Indices of fiscal (tax) freedom and level of public expenditure - to establish the degree of state intervention in economic processes, including, the process of providing economic security for business entities. Indices of freedom of business, freedom of labor relations, monetary freedom make it possible to evaluate the effectiveness of economic processes regulation, including the state of economic security. And the indices of freedom of trade, investment freedom and financial freedom make it possible to diagnose the level of openness of markets for goods and services that domestic enterprises, institutions and organizations conduct.

*Одержано редакцією: 28.04.2017
Прийнято до публікації: 10.05.2017*

УДК 368:339.13]:338.02(477)](043.3)

КОБКО Роман Васильович,
аспірант, Національна академія
внутрішніх справ України, м. Київ, Україна

МЕТОДИКА СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Запропоновано методичний підхід для проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг. Визначено основні етапи проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній задля державного регулювання ринку страхових послуг. Запропоновано оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан системи економічної безпеки страхових компаній здійснювати шляхом порівняння діяльності страховика з нормативними ліцензійними вимогами. Наведено показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан інформаційної безпеки страхових

компаній. Визначено показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан правової безпеки страхових компаній. Запропоновано показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан кадрову безпеку страхових компаній. Представлено показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан фінансової безпеки страхових компаній. Систематизовано індикатори оцінювання стресостійкості страхових компаній.

Ключові слова: страхова компанія, ринок страхових послуг, державне регулювання, економічна безпека, стрес-тестування.

Постановка проблеми. В основу проектування заходів з оптимізації впливу державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг має бути покладено методичний підхід до оцінювання стану такої безпеки. Необхідність такої діагностики підтверджується відсутністю аналогічних методичних підходів, які б дозволили оцінити, з одного боку, вплив державного регулювання на стан економічної безпеки страхових компаній, а, з іншого, – вплив останнього на економічну безпеку ринку страхових послуг, що в сукупності безпосередньо відображається на економічній безпеці держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні питання, пов'язані з проблемою ефективного державного регулювання ринку страхових послуг та оцінюванням стану економічної безпеки страхових компаній у контексті забезпечення цього процесу, знайшли відображення у наукових працях багатьох вітчизняних вчених. Так, Гаманкова О. досліджує методи державного регулювання ринку страхових послуг [1], Жабинець О. Й. вивчає вплив інструментів державного регулювання на фінансово-економічну безпеку страхового ринку України в сучасних економічних умовах [2], Заєць О. М. розглядає питання економічної безпеки страхового ринку України [3], Моїсеєнко І. В. конкретизує теоретичний аспект державного фінансового регулювання страхового ринку [4], Фурман В. М., Зачосова Н. В. визначають особливості управління економічною безпекою сучасних страхових компаній як одного із видів фінансових установ [5], Шуригіна Н. Ю. досліджує державне регулювання страхового ринку в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду [6], Яворська Т. В. займається розробленням державної системи економічної безпеки страхових підприємницьких структур в Україні [7]. Однак, на разі відсутньою є методика стрес-тестування страхових компаній, що могла б ефективно використовуватись як інструмент державного регулювання ринку страхових послуг з метою забезпечення економічної безпеки його учасників.

Мета та завдання статті. Метою дослідження є розробка методики стрес-тестування страхових компаній як інструменту державного регулювання ринку страхових послуг. Для досягнення цієї мети необхідно виконати наступні завдання:

- визначити основні етапи проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній задля державного регулювання ринку страхових послуг;
- обрати показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан різних складових системи економічної безпеки страхових компаній;
- систематизувати індикатори оцінювання стресостійкості страхових компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи необхідність здійснення оцінювання стану економічної безпеки страхових компаній, автором було запропоновано методичний підхід для проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг, який дозволяє провести аналіз у такій послідовності (рис. 1):

- оцінка особливостей функціонування системи економічної безпеки страхових компаній;
- аналіз взаємодії страхових компаній із внутрішнім та зовнішнім середовищем;
- визначення якісних та кількісних індикаторів проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній;
- формування інтегрального показника та його характеристик.

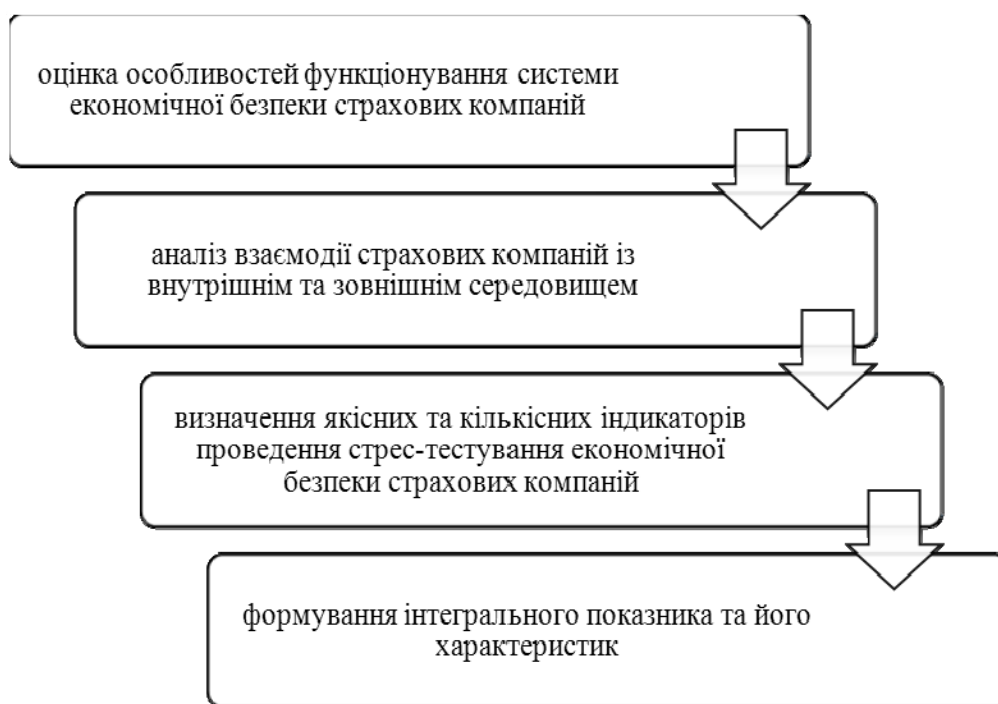

Рис. 1. Основні етапи проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній задля державного регулювання ринку страхових послуг
Складено особисто автором

Під поняттям «методичний підхід до проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг» автор пропонує розуміти сукупність загальнонаукових та специфічних методів діагностики результатів впливу державного регулювання діяльності страхових компаній на їх економічну безпеку.

Основні етапи реалізації методичного підходу до проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг представлена автором у вигляді рис. 1.

Оцінювання особливостей функціонування системи економічної безпеки страхових компаній автор пропонує здійснювати шляхом порівняння існуючої у конкретного системи з авторськими пропозиціями. Знайдені у процесі аналізу невідповідності пропонуємо відзначати, як загрози, що впливають на стан системи та оцінювати відповідно до методики оцінки загроз.

Для аналізу взаємодії системи економічної безпеки страхових компаній із внутрішнім та зовнішнім середовищем задля встановлення впливу на їх діяльність державного регулювання, пропонуємо скористатись розробленою автором методикою, яка передбачає:

- оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан системи економічної безпеки страхових компаній;
- оцінювання стресостійкості страховій компанії за окремими групами ризиків (загроз діяльності);
- розрахунок показників платоспроможності страхової компанії.

Визначення якісних та кількісних індикаторів такого оцінювання страхових компаній пропонуємо здійснювати в межах зазначеного методичного підходу. Взавши до уваги основні ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг, з врахуванням специфіки страхових компаній, та порівнявши їх з функціональними складовими системи економічної безпеки, було виокремлено: кадрову, інформаційну, правову, технологічну та фінансову.

Виходячи з вище наведеного, пропонуємо оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан системи економічної безпеки страхових компаній здійснювати шляхом порівняння діяльності страховика з нормативними ліцензійними вимогами (табл. 1-5).

Таблиця 1

Показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан кадрової безпеки страхових компаній

Показники	Позначення	Відповідає (1 бал)	Не відповідає (0 балів)
Відповідність вимогам до кваліфікації керівника та головного бухгалтера	K ₁		
Відповідність вимогам до кваліфікації голови та членів Спостережної ради	K ₂		
Відповідність вимогам до кваліфікації керівників відокремлених та структурних підрозділів	K ₃		
Відповідність вимогам до ділової репутації керівника та головного бухгалтера	K ₄		
Відповідність вимогам до ділової репутації керівників структурних та відокремлених підрозділів	K ₅		
Відповідність вимогам до ділової репутації голови та членів Спостережної ради	K ₆		
Відповідність вимогам до ділової репутації осіб, що володіють істотною участю в статутному капіталі компанії	K ₇		
Відсутність конфлікту інтересів за поточний рік	K ₈		

Складено особисто автором

Основними показниками оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан інформаційної безпеки страхових компаній стали такі (табл. 2).

Таблиця 2

Показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан інформаційної безпеки страхових компаній

Показники	Позначення	Відповідає (1 бал)	Не відповідає (0 балів)
1	2	3	4
Наявність та інформаційна наповненість власного сайту страхової компанії	I ₁		
Оприлюднення на сайті страхової компанії внутрішніх правил надання страхових послуг	I ₂		
Оприлюднення на сайті страхової компанії фінансової звітності	I ₃		
Оприлюднення на сайті страхової компанії результатів аудиторської перевірки	I ₄		
Оприлюднення на сайті страхової компанії інформації, передбаченої ст. 12 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»	I ₅		
Оприлюднення на сайті страхової компанії інформації, передбаченої ст. 12 ¹ Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»	I ₆		

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
Оприлюднення на сайті страхової компанії інформації, передбаченої ст. 12 ² Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»	I ₇		
Оприлюднювати інформацію про всі зміни, які відбуваються в компанії та можуть суттєво вплинути на результати її діяльності та економічну безпеку	I ₈		

Складено особисто автором

Основними показниками оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан правової безпеки страхових компаній стали такі (табл. 3).

Таблиця 3

Показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан правової безпеки страхових компаній

Показники	Позначення	Відповідає (1 бал)	Не відповідає (0 балів)
Відсутність штрафних санкцій органів державного нагляду за останній рік	П ₁		
Ведення реєстру укладених договорів страхування та їх зберігання на менше 5 р.	П ₂		
Організація корпоративного управління у відповідності із законодавством	П ₃		
Наявність внутрішніх нормативних актів з питань корпоративного управління та їх виконання	П ₄		
Наявність внутрішніх правил щодо надання страхових послуг та їх виконання	П ₅		
Відповідність внутрішніх правил щодо надання страхових послуг чинному законодавству України	П ₆		
Зберігати документи, які подавались для отримання ліцензії протягом усього строку її дії	П ₇		
Забезпечувати наявність керівника під час проведення перевірок контролюючими органами	П ₈		

Складено особисто автором

Основними показниками оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан технологічної безпеки страхових компаній стали такі (табл. 4).

Таблиця 4

Показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан кадрової безпеки страхових компаній

Показники	Позначення	Відповідає (1 бал)	Не відповідає (0 балів)
1	2	3	4
Наявність облікової та реєструючої системи (програмне забезпечення та спеціальне технічне обладнання), які повинні відповідати вимогам, установленим Нацкомфінпослуг	T ₁		

Продовження таблиці 4

1	2	3	4
Наявність облікової та реєструючої системи, які сумісні з бухгалтерськими та обліковими програмами, в яких складається звітність	T ₂		
Відповідність даних облікової та реєструючої систем страхової компанії даним бухгалтерського обліку на будь-яку дату	T ₃		
Наявність комп'ютерної техніки, яка дає змогу забезпечити ведення обліку та реєстрацію операцій з надання фінансових послуг, а також засобів зв'язку	T ₄		
Наявність у власності або в користуванні окремих нежитлових приміщень за місцезнаходженням мтрпхової компанії та місцезнаходженням її відокремлених підрозділів	T ₅		
Доступність приміщення, у яких здійснюється обслуговування клієнтів (споживачів), для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до державних будівельних норм, правил і стандарті	T ₆		
Можливість забезпечення зберігання грошових коштів і документів та наявність необхідних засобів безпеки	T ₇		
Дотримання страховою компанією вимог законодавства щодо готівкових розрахунків, установлених законодавством	T ₈		

Складено особисто автором

Основними показниками оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан інформаційної безпеки страхових компаній стали такі (табл. 5).

Таблиця 5

Показники оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан фінансової безпеки страхових компаній

Показники	Позначення	Відповідає (1 бал)	Не відповідає (0 балів)
1	2	3	4
Статутний капітал страхової компанії повинен бути сформований та сплачений на дату подання заяви про внесення інформації про заявника до Державного реєстру фінансових установ у розмірі та спосіб, визначені законом	Φ ₁		
Страхова компанія зобов'язана на дату подання заяви про отримання ліцензії та протягом строку дії такої ліцензії підтримувати розмір власного капіталу (за винятком субординованого боргу) у розмірі, встановленому законодавством.	Φ ₂		
Вести бухгалтерський облік та фінансову звітність у відповідності з законодавством України	Φ ₃		
Складати звітність за міжнародними стандартами за умови наявності зарубіжних клієнтів та партнерів	Φ ₄		
Дотримуватися на будь-яку дату обов'язкових критеріїв і нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій та інших показників	Φ ₅		

Продовження таблиці 5

1	2	3	4
Зобов'язана виконувати укладені нею договори з надання фінансових послуг	Φ_6		
Дотримуватися обмежень щодо суміщення провадження видів господарської діяльності.	Φ_7		
Забезпечити виконання вимог до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика	Φ_8		
РАЗОМ	ВДРЕБСК		

Складено особисто автором

Загальний результат оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан економічної безпеки страхових компаній (ВДРЕБСК) пропонуємо визначати як суму отриманих балів.

$$\text{ВДРЕБСК} = 0,2 \sum_{i=1}^8 K_i + 0,2 \sum_{i=1}^8 I_i + 0,2 \sum_{i=1}^8 \Pi_i + 0,1 \sum_{i=1}^8 T_i + 0,3 \sum_{i=1}^8 \Phi_i \quad (1)$$

У наведеній формулі вагові коефіцієнти визначались експертним методом шляхом опитування працівників страхових компаній та експертів у цій сфері. На їх думку, і ми з нею погоджуємось, найбільший вплив здійснюють вимоги, пов'язані з фінансовими (30%), кадровими, інформаційними та правовими напрямками діяльності страхових компаній (по 20%).

Наступним етапом стрес-тестування страховій компанії є проведення оцінювання стресостійкості за окремими групами ризиків (загроз діяльності).

Існуюча методика проведення такого тестування, на нашу думку, повинна бути доопрацьована шляхом внесення змін до переліку стресових подій у п.1 та п.2. Так, пропонуємо п.1 «Зменшення на 30% ринкової вартості акцій, які перебувають у лістингу на фондовій біржі, що включені до складу активів балансу» замінити на «Зменшення на 10% ринкової вартості акцій, які перебувають у *першій групі* лістингу на фондовій біржі, що включені до складу активів балансу». А у п.2 «Зменшення на 40% ринкової вартості акцій, які не перебувають у лістингу, що включені до складу активів балансу» замінити на «Зменшення на 20% ринкової вартості акцій, які перебувають у *другій групі* лістингу, що включені до складу активів балансу».

На нашу думку, страховим компаніям не слід розглядати як об'єкти капіталовкладень позалістингові цінні папери, оскільки вони є високо ризиковими та не завжди високоприбутковими. Вважаємо за необхідне проводити оцінювання стресостійкості страхових компаній з врахуванням запропонованих позицій за такими індикаторами (табл. 6).

Таблиця 6

Індикатори оцінювання стресостійкості страхових компаній

i	Стрессова подія	$\Delta \text{ВНА}^i$	ЗВНА^i	Відбулись зміни (позитивне значення ЗВНА^i) (0,1 бал)	Відбулись зміни (негативне значення ЗВНА^i) (0 бал)
1	2	3	4	5	6
СП ₁	Зменшення на 10% ринкової вартості акцій, які перебувають у <i>першій групі</i> лістингу на фондовій біржі, що включені до складу активів балансу				

1	2	3	4	5	6
СП ₂	Зменшення на 20% ринкової вартості акцій, які перебувають у <i>другій групі</i> лістингу, що включені до складу активів балансу				
СП ₃	Зниження на 10% цін на облігації підприємств, що включені до складу активів балансу				
СП ₄	<i>Коливання</i> обмінного курсу іноземних валют відносно гривні на 25%				
СП ₅	Збільшення загальної суми виплат за обов'язковим страхуванням цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів страхування на 30% (для страховиків, що здійснюють таке страхування)				
СП ₆	Збільшення загальної суми виплат за медичним страхуванням (безперервним страхуванням здоров'я) на 40% (для страховиків, що здійснюють таке страхування)				
СП ₇	Збільшення витрат, пов'язаних з обслуговуванням договорів медичного страхування (безперервного страхування здоров'я), на 10% (для страховиків, що здійснюють таке страхування)				
СП ₈	Збільшення рівня смертності для кожної вікової групи на 15% (для страховиків, що здійснюють страхування життя)				
СП ₉	Зменшення рівня смертності для кожної вікової групи на 20% (для страховиків, що здійснюють страхування життя)				
СП ₁₀	Збільшення рівня тимчасової втрати працездатності, інвалідності, отримання травматичних ушкоджень, функціональних розладів здоров'я на 35% у перший рік дії договорів страхування та збільшення рівня тимчасової втрати працездатності, інвалідності, отримання травматичних ушкоджень, функціональних розладів здоров'я на 25% протягом наступних років дії договорів страхування (для страховиків, що здійснюють страхування життя)				
	Стресостійкість страхової компанії (СТСК)	х			

ΔBHA^i – різниця між величиною нетто-активів відповідно до звітних даних страховика та величиною нетто-активів, оцінених згідно з припущенням, що описує i -ту стресову подію, у грн., що визначається за формулою :

$$\Delta BHA^i = BHA_3 - BHA_C^i; \quad (2)$$

BHA_3 – загальна величина нетто-активів відповідно до звітних даних страховика у грн.;

BHA_C^i – величина нетто-активів, оцінених згідно з припущенням, що описує i -ту стресову подію, у грн. ($i = \overline{1, n}$, n – кількість стресових подій, $n=12$);

$ZBHA^i$ – зміна величини нетто-активів у відсотках, що визначається за формулою

$$ЗВНА^i = \frac{\Delta ВНА^i}{ВНА_3} \quad (3)$$

Вважаємо, що за умови позитивних змін у сумі активів страхової компанії в результаті впливу на неї зазначених загроз (стресових подій), компанія отримує 0,1 бал, в протилежному випадку – 0 балів.

Узагальнюючий результат оцінювання стресостійкості страхових компаній пропонується розраховувати як суму отриманих балів, а її значення покаже, на скільки змінився стан страхової компанії під впливом загроз (стресових подій).

$$СТСК = \sum_{i=1}^{10} СП_i \quad (4)$$

На третьому етапі пропонуємо проводити розрахунок платоспроможності страхової компанії на основі таких показників (табл. 7).

Таблиця 7

Розрахунок платоспроможності страхової компанії

Показники	Позначення	Значення	Відповідає (1 бал)	Не відповідає (0 балів)
Фактичний запас платоспроможності	ФЗП		х	х
Нормативний запас платоспроможності	НЗП		х	х
- за страховими преміями	НЗП ₁		х	х
- за страховими виплатами	НЗП ₂		х	х
Перевищення фактичного запасу платоспроможності над нормативним:			х	х
- за страховими преміями	ФЗП > НЗП			
- за страховими виплатами	ФЗП > НЗП			
Розрахунок платоспроможності	ПСК	х		

При цьому, фактичний запас платоспроможності (ФЗП) страховика визначається шляхом вирахування з вартості майна (загальної суми активів – $\sum A$) страховика суми нематеріальних активів ($\sum HA$ і загальної суми зобов'язань $\sum Z$) $\sum A$, у тому числі й страхових:

$$ФЗП = \sum A - \sum HA - \sum Z \quad (5)$$

Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює ризикові види страхування (інші, ніж страхування життя), повинен дорівнювати більшій із розрахованих величин:

Нормативний запас платоспроможності (НЗП) за показником страхових премій та страхових виплат розраховується таким чином:

$$НЗП = (СП - СП_{п} \times 0,5) \times 0,18, \quad (6)$$

СП – премії за попередні 12 календарних місяців; СП_п премії, що перераховані перестраховикам; 0,18 – понижуючий коефіцієнт, взятий на рівні стандартів директив ЄС.

$$НЗП_{в} = (СВ - СВ \times 0,5) \times 0,26. \quad (7)$$

СВ – страхові виплати за попередні 12 календарних місяців; СВ – виплати, сплачені перестраховиками; 0,26 – понижуючий коефіцієнт.

При цьому, нормативний запас платоспроможності страховика дорівнює більшій з двох визначених величин.

Для забезпечення відповідного рівня платоспроможності за вимогами законодавства фактичний запас платоспроможності (ФЗП) повинен перевищувати нормативний його запас (НЗП) на будь-яку дату, тобто постійно повинна виконуватись умова:

$$(\text{ФЗП}) > (\text{НЗП}) \quad (8)$$

Після здійснення вищенаведених розрахунків, здійснюється порівняння фактичного та нормативного запасів платоспроможності, про що робляться відмітки у формі (див. табл. 7).

Загальний результат розрахунку платоспроможності страхової компанії визначається за біномним методом (так – 1 бал, ні – 0). Отримане число характеризує стан платоспроможності страхової компанії.

$$\text{ПСК} = F(X=1;0) \quad (9)$$

З метою узагальнення результатів проведеного стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній від впливом державного регулювання ринку страхових послуг, пропонуємо використовувати модель, складовими якої будуть результати, отримані від трьох вищезазначених методик.

$$\text{СТЕБСК} = \text{ВДРЕБСК} + \text{СТСК} + \text{ПСК}, \quad (10)$$

де СТЕБСК – узагальнюючий показник стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній від впливом державного регулювання ринку страхових послуг.

За результатами оцінки визначається узагальнене значення, яке характеризує стан економічної безпеки страхових компаній від впливом державного регулювання ринку страхових послуг (табл. 8).

Таблиця 8

Критерії оцінки стану

Клас	Характеристика	Бал
А	Діяльність страхової компанії після отримання ліцензії характеризується відсутністю порушень вимог законодавства, вона має високий рівень стресостійкості та платоспроможності	2,5-3,0
Б	Діяльність страхової компанії після отримання ліцензії характеризується відсутністю порушень вимог законодавства, вона має достатній рівень стресостійкості та платоспроможності	2,0-2,49
В	Діяльність страхової компанії після отримання ліцензії характеризується відсутністю порушень вимог законодавства, проте має низький рівень стресостійкості та недостатній рівень платоспроможності	1,50-1,99
Г	Діяльність страхової компанії після отримання ліцензії характеризується незначними порушеннями вимог законодавства, які керівництво самостійно усуває в короткі терміни. Страхова компанія має низький рівень стресостійкості та платоспроможності	1-1,49
Д	Діяльність страхової компанії після отримання ліцензії характеризується порушеннями вимог законодавства, низьким рівнем стресостійкості та платоспроможності	0,0-0,99

Отриманий результат проведеного стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг дозволяє визначити, у яких напрямках і за допомогою яких інструментів доцільно скоординувати вектори державного впливу, щоб максимізувати рівень економічної безпеки страхових компаній в Україні.

З метою апробації запропонованого методичного підходу до було проведено стрес-тестування страхових компаній України, що входять до десятки лідерів за підсумками діяльності у 2016 році (табл. 9).

Проведений аналіз показав, що на більшості страхових компаній стан економічної безпеки має достатній рівень, проте на більшості з них існує проблема щодо інвестування залучених коштів, що призводить до низького рівня стресостійкості, що в свою чергу, за високого рівня всіх інших показників, знижує рівень економічної безпеки таких компаній.

Таблиця 9

Результати

№	Назва підприємства	Проміжні результати оцінки			Узагальнений результат оцінки	
		ВДРЕБСК	СТСК	ПСК	бал	клас
–	АХА СТРАХУВАННЯ	0,90	1,0	1,0	2,90	А
–	ІНГОССТРАХ	0,85	1,0	1,0	2,85	А
–	PZU УКРАЇНА	0,90	0,85	1,0	2,75	А
–	ІНГО УКРАЇНА	0,90	0,80	1,0	2,70	А
–	АСКА	0,85	0,75	1,0	2,60	А
–	ТАС СГ	0,85	0,50	1,0	2,35	Б
–	УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУППА	0,80	0,55	1,0	2,35	Б
–	ПРОВІДНА	0,80	0,55	1,0	2,35	Б
–	ОРАНТА	0,75	0,40	1,0	2,15	Б
–	УНІКА	0,70	0,30	1,0	2,00	Б

Складено особисто автором

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, запропонований автором методичний підхід до проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг є складовою методики оцінювання рівня економічної безпеки держави та її складової – ринку страхових послуг. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці заходів щодо покращення стану економічної безпеки вітчизняних страхових компаній на основі проведеної оцінки її поточного рівня.

Список використаних джерел

1. Гаманкова О. Методи державного регулювання ринку страхових послуг / О. Гаманкова // Ринок цінних паперів України. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – 2009. – № 9-10. – С. 61-64
2. Жабинець О. Й. Вплив інструментів державного регулювання на фінансово-економічну безпеку страхового ринку України в сучасних економічних умовах / О. Й. Жабинець // Проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 57-63
3. Заєць О. М. Економічна безпека страхового ринку України / О. М. Заєць // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2013. – Вип. 1. – С. 277-282.
4. Моїсеєнко І. В. Державне фінансове регулювання страхового ринку теоретичний аспект / І. В. Моїсеєнко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. – № 3. – С. 145-155
5. Фурман В. М. Особливості управління економічною безпекою сучасних страхових компаній як одного із видів фінансових установ / В. М. Фурман, Н. В. Зачосова // Агросвіт. – 2015. – № 15. – С. 20-25
6. Шуригіна Н. Ю. Державне регулювання страхового ринку в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / Н. Ю. Шуригіна // Теорія та практика державного управління. – 2009. – Вип. 3. – С. 342-347.
7. Яворська Т. В. Розроблення державної системи економічної безпеки страхових підприємницьких структур в Україні / Т. В. Яворська // Бізнес Інформ. – 2013. – № 3. – С. 30-35.

References

1. Gamankova O. (2009) Methods of State Regulation of the Insurance Services Market. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy. Visnyk Derzhavnoyi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku*, 9-10, 61-64.
2. Zhabinets O. Y. (2015) Influence of state regulation instruments on financial and economic safety of the insurance market of Ukraine in modern economic conditions. *Problemy ekonomiky*, 2, 57-63.
3. Zayets O. M. (2013) Economic security of the insurance market of Ukraine. *Visnyk Luhans'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka*, 1, 277-282.
4. Moiseenko I.V. (2014) Public Financial Regulation of the Insurance Market Theoretical Aspect. *Zovnishnya torhivlya: ekonomika, finansy, pravo*, 3, 145-155.
5. Furman V.M., Zachosova N.V. (2015) Features of management of economic safety of modern insurance companies as one of the types of financial institutions. *Ahrosvit*, 15, 20-25.
6. Shurigina N.U. (2009) State regulation of the insurance market in Ukraine taking into account foreign experience. *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya*, 3, 342-347.
7. Yavorska T. V. (2013) Development of the State System of Economic Security of Insurance Entrepreneurial Structures in Ukraine. *Biznes Inform*, 3, 30-35.

КОВКО Roman Vasylovych,

PhD student, Department of Economic Security,
National Academy of Internal Affairs of Ukraine, Kyiv

**STRATEGIC TESTING METHODS OF INSURANCE COMPANIES AS A TOOL
FOR STATE REGULATION OF INSURANCE SERVICES MARKETS**

Abstract. Introduction. *The basis for designing measures to optimize the impact of state regulation of the economic security of the insurance services market should be the methodological approach to assessing the state of such security. The need for such a diagnosis is confirmed by the lack of similar methodological approaches that would allow to assess, on the one hand, the impact of state regulation on the state of economic safety of insurance companies, and, on the other, the impact of the latter on the economic security of the insurance services market, which is collectively directly reflected in the economic security of the state as a whole.*

Purpose. *The purpose of the study is to develop a methodology for stress testing of insurance companies as an instrument of state regulation of the insurance market.*

Methods. *Monographic method, systematization, analysis, graphical method.*

Results *The methodical approach for stress-testing of economic security of insurance companies under the influence of state regulation of the insurance services market is proposed. The basic stages of stress-testing of economic security of insurance companies for the state regulation of the insurance services market are determined. The indicators of the assessment of the stress resistance of insurance companies are systematized.*

Originality. *A evaluation results of the impact of government regulation on the state of the economic security of insurance companies exercise by comparing the activity of the insurer with regulatory licensing requirements. The indexes of evaluation of the results of the influence of state regulation on the state of information security of insurance companies are presented. The indicators of evaluation of the results of the influence of state regulation on the state of legal security of insurance companies are determined. The indicators of evaluation of the results of the influence of state regulation on the state of personnel security of insurance companies are offered. The indicators of evaluation of the results of the influence of state regulation on the state of financial security of insurance companies are presented.*

Conclusions. *The author's proposed methodological approach to stress testing of the economic security of insurance companies under the influence of state regulation of the insurance services market is an integral part of the methodology for assessing the level of economic security of the state and its component – the insurance services market.*

Keywords: *insurance company, insurance services market, state regulation, economic security, stress testing.*

*Одержано редакцією: 28.04.2017
Прийнято до публікації: 10.05.2017*

УДК 338.433:330.342

КРАСНОМОВЕЦЬ Вікторія Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент, старший
викладач кафедри туризму і готельно-ресторанної
справи, Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна

ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

У статті автором досліджуються питання реалізації принципів сталого розвитку в сфері туризму, пропонується уточнення визначення понять «сталій розвиток туризму» і «сталій туризм», а також розглядаються проблеми організаційно-економічного забезпечення концепції сталого розвитку туризму.

Ключові слова: *сталій розвиток; сталій розвиток суспільства; сталій розвиток туризму; регіональна політика; економічна стабільність; екологічна стабільність; соціально-культурна стабільність.*